

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра маркетингу та логістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Ректор (перший проректор)

“ _____ ” _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія та організація наукових досліджень

підготовки магістрів
(назва рівня вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень))
галузь знань 07 Управління та адміністрування
спеціальність 075 Маркетинг
освітня програма (спеціалізація) Маркетинг
інститут, факультет Економіко-гуманітарний інститут,
факультет економіки та управління

Робоча програма Методологія та організація наукових досліджень для підготовки здобувачів вищої освіти ОС «Магістр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 075 «Маркетинг», освітня програма (спеціалізація) «Маркетинг».

„26” травня, 2017 року. - 10 с.

Розробники: Лифар В.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри маркетингу та логістики

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри маркетингу та логістики

Протокол від. “26” травня 2017 року № 10

Завідувач кафедри маркетингу та логістики _____ (В.В.Лифар)

26 травня 2017 року.

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за спеціальністю 075 «Маркетинг»

Протокол від. “30” травня 2017 року № 2

«30» травня 2017 року Голова _____ (Корольков В.В.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань <u>07 Управління та адміністрування</u>	вибіркова	
Модулів – 1	Спеціальність (освітня програма, спеціалізація): <u>075 Маркетинг</u> (Маркетинг)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		5-й	5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>стаття</u> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 105		9-й	9-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5,6	Освітній ступінь: магістр	Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		год.	
		Самостійна робота	
		47 год.	69 год.
		Індивідуальні завдання:	
		30 год.	30 год.
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 27% до 73%; для заочної форми навчання – 6% до 94%.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: вивчення теоретичних основ і практики організації наукових досліджень у різних формах, формування навичок практичного застосування конкретних методів наукового пошуку у професійній діяльності маркетолога.

Завдання дисципліни: складання цілісного уявлення про науку як систему знань і знаряддя пізнання; ознайомлення із основами наукознавства та методологією наукових досліджень; набуття практичних навичок застосування загальнонаукових та спеціальних методів у наукових дослідженнях; наукова організація дослідного процесу; засвоєння правил роботи з бібліотечно-бібліографічними джерелами інформації у наукових дослідженнях; організація впровадження результатів наукових досліджень та визначення їх ефективності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати

загальні компетентності:

- здатність проведення наукових досліджень, пошуку, оброблення та аналізу інформації у сфері сучасного маркетингу на відповідному рівні

фахові компетентності:

- здатність зробити внесок у розвиток теорії та практики маркетингу;
- здатність презентувати результати проведених наукових досліджень, підготувати наукову публікацію;

- здатність організовувати і планувати науково-дослідну роботу

очікувані програмні результати навчання:

- знання основ методології науки і наукових досліджень;
- розуміння змісту наукової і фахової літератури, нових досягнень в маркетинговій теорії та практиці;
- уміння визначати науково-дослідні завдання, збирати необхідну для їх вирішення інформацію, аналізувати її та формулювати висновки;
- уміння застосовувати наукові підходи та методи для формування креативних інноваційних рішень у сфері маркетингу;
- уміння здійснювати презентації, оприлюднювати результати наукових і прикладних досліджень.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методологія і процес наукового дослідження.

Тема 1. Наука як продуктивна сила.

Предмет, сутність науки та її головна функція. Наука як динамічна система знань. Сучасна система наукових знань. Поглиблення інтеграції суспільних, природничих і технічних наук. Функція науки у формуванні економіки знань. Класифікація наук. Три групи галузей знання – природничі, технічні та суспільні. Взаємозв'язок між ними. Підходи до класифікації наук: методологічний, гносеологічний, логічний. Мета і завдання фундаментальних та прикладних наук. Науково-технічний потенціал України. Наукові кадри та їхня зайнятість. Види і форми науково-дослідної роботи студентів і аспірантів.

Тема 2. Формування вченого як носія наукових знань.

Середовище формування вченого і використання ресурсу знань. Передумови активізації процесу впровадження у виробництво вже отриманих знань. Функції інтелектуального потенціалу суспільства. Розвиток творчих здібностей та особистісні риси працівника науки. Зовнішні і внутрішні мотиви, що зумовлюють прагнення людини до наукової діяльності. Особливості розумової праці та її організації. Основні психологічні риси діяльності вчених. Критичне осмислення досягнень науки.

Тема 3. Методологія наукового дослідження.

Основи теорії наукового пізнання. Методологія наукового дослідження у широкому і вузькому розумінні. Принципи наукової методології: універсального взаємозв'язку, діалектичної суперечності, єдності якісного і кількісного, діалектичного заперечення та відбиття. Складові методології наукового дослідження. Класифікація наукових досліджень. Методи наукового пізнання. Поняття методу. Види та рівні методів.

Тема 4. Поняття процесу наукового дослідження.

Сутність процесу наукового дослідження, його рівні, структура та основні етапи здійснення. Обґрунтування теми (проблеми) наукового дослідження. Об'єкт і предмет наукового дослідження.. Вибір емпіричної бази наукового дослідження. Послідовність виконання наукових досліджень. Основні прийоми наукових узагальнень, формування висновків і рекомендацій за результатами досліджень. Формування положень наукової новизни. Наукова стаття як форма апробації наукового дослідження. Вимоги до наукових статей на сучасному етапі.

Тема 5. Наукові підходи економічних досліджень.

Проблемний підхід у науці. Сутність підходу та його призначення. Інструментарій вибору методів дослідження. Концептуальний підхід. Розуміння концепції. Різновиди концепції. Структура процесу формування концепції та програм розвитку соціально-економічної системи. Етапи розробки концепції розвитку соціально-економічної системи.. Програмно-регіональний підхід. Поняття

комплексної програми. Потреби, що зумовлюють розробку комплексних регіональних програм. Схема розробки комплексної програми. Системний підхід. Принципи використання системного підходу. Інші підходи економічних досліджень.

Змістовий модуль 2. Організація наукового дослідження.

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукового дослідження.

Поняття «Наукова інформація» та її функції. Класифікація джерел інформаційного забезпечення, носії інформації. Види наукових документів і наукової інформації. Загальні підходи та принципи формування інформаційного забезпечення наукового дослідження. Характеристика і класифікація наукових літературних джерел. Пошук наукової інформації у мережі Інтернет. Автоматизовані технології отримання наукової інформації. Обробка наукових літературних джерел. Методи аналізу і обробки первинної статистичної інформації. Інформаційні ресурси і технології в науковому дослідженні.

Тема 7. Загальні методи наукових досліджень

Поняття та базові характеристики методів наукових досліджень. Основні групи загальних методів. Обґрунтування вибору методу наукового дослідження. Методи емпіричних досліджень. Методи теоретичного дослідження. Економіко-статистичний аналіз. Логічні закони і правила. Закон тотожності. Закон протиріччя. Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави. Умовиводи: індуктивні, дедуктивні, зроблені за аналогією. Правила аргументації.

Тема 8. Спеціальні методи економічних досліджень

Методи збору та узагальнення інформації. Методи спостереження та збору даних. Методи вибіркового спостереження. Методи групування. Таблично-графічні методи. Методи за видами економічного аналізу. Методи інформаційно-логічного аналізу. Методи детермінованого (функціонального) факторного аналізу. Методи стохастичного (кореляційного) факторного аналізу. Нормативний метод. Методи прогнозування. Методи моделювання. Сітьовий метод. Евристичні методи.

Тема 9. Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації у наукових дослідженнях

Бібліотека – інтелектуальний центр наукових досліджень. Історія розвитку бібліотек в Україні. Бібліографічні джерела економічної інформації. Статистичні матеріали, науково-дослідна література, навчальна література, науково-популярна література, практичні посібники, довідкова література. Структура й організація економічної бібліографії. Бібліографічні показники: загальноекономічні, галузеві, тематичні, персоналії. Види друкованих творів: бібліографічний запис, реферат. Інформаційно-пошукові мови бібліографічних фондів. Індекссування наукової інформації у довідково-інформаційних фондах. Універсальна десятикова класифікація (УДК). Кодові позначення індексу знань та їх найменування. Бібліотечно-бібліографічна класифікація ББК. Кодові позначення індексу знань та їх найменування. Систематичний та алфавітний каталоги.

Тема 10. Організація наукового дослідження (на рівні магістерської наукової роботи)

Основи наукової організації дослідного процесу. Поняття кваліфікаційної наукової роботи. Особливості її структури, змісту і вимог відповідно рівня наукового дослідження. Вибір та обґрунтування теми магістерської роботи. План магістерської роботи: основні вимоги і структура. Наукове керівництво магістерською роботою. Стандартні вимоги щодо оформлення магістерських робіт. Процедури рецензування і підготовки до захисту робіт. Зміст процедури захисту і порядок здійснення публічного захисту дипломної магістерської роботи. Систематизація результатів економічного дослідження. Види систематизації результатів дослідження та їх зміст. Науковий реферат. Інформативний реферат. Монографія. Дисертація. Бібліографічний опис джерел, використаних у науковому дослідженні. Приклади бібліографічного опису джерел.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Методологія і процес наукового дослідження												
1. Наука як продуктивна сила	10	1	2		3	4						
2. Формування вченого як носія наукових знань	8	1			3	4						
3. Методологія наукового дослідження	13	2	2		3	6		1				
4. Поняття процесу науково-го дослідження	13	2	2		3	6		1	1			
5. Наукові підходи економічних досліджень	9	2			3	4						
Разом за змістовим модулем 1	53	8	6		15	24		2	1			
Змістовий модуль 2. Організація наукового дослідження												
6. Інформаційне забезпечення наукового дослідження	9		2		3	4		1				
7. Загальні методи наукових досліджень	9	2			3	4		1				
8. Спеціальні методи економічних досліджень	11	2	2		3	4						
9. Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації у наукових дослідженнях	12	2	2		3	5			1			
10. Організація наукового дослідження (на рівні магістерської наукової роботи)	11		2		3	6						
Разом за змістовим модулем 2	52	6	8		15	23		2	1			
Усього годин	105	14	14		30	47	105	4	2		30	69

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи наукознавства	2
2	Основні методологічні положення економічних досліджень	2
3	Процес наукового дослідження	2
4	Методи наукових досліджень в економіці	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Інформаційне забезпечення наукового дослідження	2
2	Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації у наукових дослідженнях	2
3	Систематизація результатів економічного дослідження. Впровадження результатів дослідження та визначення їх ефективності	2

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наука як продуктивна сила	4
2	Формування вченого як носія наукових знань	4
3	Методологія наукового дослідження	6
4	Поняття процесу наукового дослідження	6
5	Наукові підходи економічних досліджень	4
6	Інформаційне забезпечення наукового дослідження	4
7	Загальні методи наукових досліджень	4
8	Спеціальні методи економічних досліджень	5
9	Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації у наукових дослідженнях	4
10	Організація наукового дослідження (на рівні магістерської наукової роботи)	6
	Разом	47

9. Індивідуальні завдання

Для студентів денної форми навчання – 2 індивідуальних домашніх завдання з кожного змістовного модуля: підготовка наукової доповіді; підготовка наукової статті для публікації у фаховому журналі. Для студентів заочної форми навчання – підготовка контрольної роботи.

10. Методи навчання

Під час викладання дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;

- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- практична робота – для використання набутих знань у розв’язанні практичних завдань;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
- проблемний виклад матеріалу – для всебічного аналізу проблемної ситуації.

11. Методи контролю

Для студентів денної форми навчання: усне опитування на семінарських заняттях, презентація наукових доповідей, підготовка тез і наукових статей за темою магістерського дослідження.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою.

Під час контролю враховуються наступні види робіт:

- відвідування лекційних занять (всього 14 занять по 3 бали = 42 бали), відвідування семінарських і практичних занять (всього 7 занять по 3 бали = 21 бал);
- наявність конспекту лекцій – 20 балів;
- активність роботи студента на семінарських і практичних заняттях оцінюється до 3 балів (всього 7 занять по 4 бали = 28 балів);
- самостійна робота – 20 балів;
- підготовка і виступ з науковою доповіддю за темою магістерської роботи – 30 балів;
- підготовка наукової статті, що відповідає сучасним вимогам, для публікації у фаховому збірнику – 40 балів.

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

Під час складання заліку студент відповідає письмово на два питання у заліковому білеті. За кожну правильну відповідь отримує 30 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85 – 89	B	добре	
75 – 84	C		
70 – 74	D	задовільно	
60 – 69	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» для магістрів спеціальності 075 «Маркетинг» всіх форм навчання / Укл. В.В.Лифар. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2014. – 34 с.

2. Методичні вказівки до проведення семінарських занять з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» для магістрів спеціальності 075 «Маркетинг» / Укл. В.В.Лифар. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2016. – 30 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Антошкіна Л.І. Методологія економічних досліджень: підручник / Л.І.Антошкіна, Д.М.Стеченко. – К.: Знання, 2015. – 311с

2. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень / М.Т.Білуха. – К.:АБУ, 2002. – 480 с.

3. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень: навч. посібник / А.М.Єріна, В.Б.Захожай, Д.Л.Єрін. – К.: Центр навч. літ-ри, 2004. – 212 с.

4. Макогон Ю.В. Основи наукових досліджень в економіці: навч. посібник / Ю.В.Макогон, В.В.Пилипенко. – Донецьк: Альфа-прес, 2007. – 144 с.

5. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація): навч. посібник; за ред. А.А.Мазаракі. – К.: Київ. Нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 280 с.

Додаткова

1 Кузнецов И.Н. Диссертационные работы: методика подготовки и оформления: учебно-методическое пособие / Под общ. ред. Н.П. Иващенко. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2003. – С.88-106; 241-277.

2 Волков Ю.Г. Диссертация: подготовка, защита, оформление: практическое пособие / Под ред. Н.И. Загузова. – М.: Гардарики, 2002. – С.20-25.

3 Новиков А.М. Как работать над диссертацией: Пособие для начинающего педагога-исследователя. – 3-е изд. – М.: Издательство «Эгвес», 1999. – С.50-52.

4 Здобувачу наукового ступеня: метод. рекомендації / Упоряд. С.В. Сьомін. – К.: МАУП, 2002. – С.32-33.

5 Волков Ю.Г. Диссертация: Подготовка, защита, оформление: практ. пособие / Под ред. Н.И. Загузова. – М.: Гардарики, 2002. – 160 с.

6 Воротіна Л.І. Кандидатська дисертація: методика написання і захисту: посібник для аспірантів і здобувачів наукового ступеня / Л.І.Воротіна, В.Є.Воротін, С.О.Гуткевич. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 76 с.

7 Наринян А.Р. Основы научных исследований: учеб. пособие / А.Р.Наринян, В.А.Поздеев. – К.: Изд-во Европ. ун-та, 2002. – 110 с.

8 Баскаков А.Я. Методология научного исследования: учеб. пособие / А.Я.Баскаков, Н.В.Туленков. – К.: МАУП, 2002. – 216 с.

9 Методы исследований и организация экспериментов / Под ред. проф. К.П. Власова. – Х.: Издательство «Гуманитарный центр», 2002. – 256 с.

10 Райзберг Б.А. Диссертация и ученая степень. Пособие для соискателей / Б.А.Райзберг. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 400 с.

11 Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради / Автор-упорядник Л.А. Пономаренко. – К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Видавництво «Толока», 2001. – 80 с.

12 Здобувачу наукового ступеня: метод. рекомендації / Упоряд. С.В. Сьомін. – К.: МАУП, 2002. – 184 с.

13 Кузнецов И.Н. Диссертационные работы: методика подготовки и оформления: учебно-методическое пособие / Под общ. ред. докт. экон. наук, проф. Н.П. Иващенко. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2003. – 426 с.

14 Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань. – К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», 2000. – 32 с.

15 Державний стандарт України ДСТУ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». – К.: Держстандарт України, 2006.

16 Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник / О.В.Крушельницька. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.

17 Методичні рекомендації щодо виконання наукових досліджень та оформлення їх результатів. – Розділ 5 (с. 157-179) (Омельяненко Т.В., Задорожна Н.В. Операційний менеджмент: навч.-метод. посібник для самост. вивч.дисц. – К.:КНЕУ, 2003. – 236 с.).

18 Мочерний С.В. Методологія економічного дослідження/ С.В.Мочерний. – Л.: Світ, 2001. – 419 с.

19 Пілюшенко В.Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: навч. посібник / В.Л. Пілюшенко, І.В. Шкрабак, Е.І. Славенко. – Київ: Лібра, 2004. – 344 с.

20 Тормоса Ю.Г. Основи наукових досліджень: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Ю.Г.Тормоса. – К.: КНЕУ, 2003. – 76 с.

21 Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: посібник / А.С.Філіпенко. – К.: Академвидав, 2004. – 208 с.

22 Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В.М.Шейко, Н.М.Кушнарєнко. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2004. – 307 с.

Інтернет-ресурси (електронні бібліотеки)

1 e.library.ru

2 iqlib.ru

3 Wiley online library

4 twirpx.com

15. Інформаційні ресурси

1. Міжнародний бібліографічний стандарт АРА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bibme.org/citation-guide/APA/book.

2. Алфавітно-цифрова класифікаційна система з економічної літератури JEL classification codes [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/JEL%20classification%20ukr.pdf>